

Kuş Gribi Dedikleri...

Son zamanlarda herkes kuş gribinden söz ediyor. Kuş gribi, virüslerin neden olduğu bulaşıcı bir hastalık.

Normalde yalnızca kuşları, bazen de domuzları etkiliyor. Ancak son yıllarda insanları da etkilemeye başladı. Gelin şimdi kuş gribiyle ilgili aklımıza takılabilecek sorulara yanıt bulalım.

Tıpkı biz insanlar gibi kuşlar da grip virüslerinden etkilenirler. Ancak, grip virüslerinin üç ayrı tipi var. Bunlara, “A”, “B” ve “C” tipi deniyor. “B” ve “C” tipleri yalnızca insanları, “A” tipiye kuşları ve kanatlı hayvanları etkiliyor. “A” tipi grip virüslerinin de altı tipleri var. “H” alt tipinin sayısı 16, “N” alt tipinin sayısıysa 9. H ve N alt tiplerinin farklı bileşimleri de farklı alt tipleri oluşturuyor. Sık sık duyduğumuz H5N1 adlı kuş gribi virüsü de bu bileşimlerden biri. Üstelik en tehlikelilerinden. Kore, Vietnam, Japonya, Tayland, Kamboçya, Endonezya ve Çin gibi Asya ülkeleriyle birlikte, yakın tarihlerde Türkiye’de de görülen kuş gribi olgularının nedeni de bu virüs.

Grip virüslerinin çoğu genetik olarak değişken bir yapıya sahip. Bu sayede insan ya da hayvanların savunma sistemlerinden kurtulabiliyorlar. Bu yüzden geçmişte yalnızca kuşları ve domuzları etkilediği düşünülen virüsler, artık insanları da etkileyebiliyor.

Kuş gribi virüsü, hasta hayvanlara ya da bunların dışkılarıyla kirlenmiş yüzeylere ve nesnelere temas edildiğinde insanlara geçiyor. Ancak bu durum, kümes hayvanlarını ve bunların ürünlerini tüketmemiz gerektiği anlamına gelmiyor. Genel temizlik kurallarına göre hazırlanmış ve iyi pişirilmiş ürünleri tüketmekte bir sakınca yok. Çünkü bu virüs ısıdan zarar görüyor. Etlerin pembe kısmı kalmayacak biçimde, yumurtaların da sarıları sıvı kalmayacak biçimde tümüyle pişirilmesi, bu ürünlerde olabilecek virüslerin ölmesi için yeterli. Hazırlama aşamasında da çiğ ürünleri elleyen kişinin ellerini iyice yıkaması gerekiyor. Çiğ ürünlerin değdiği yüzeylerin de aynı biçimde su ve sabunla temizlenmesi gerekli.

Grip Salgını Nasıl Oluşur?

Dünya genelinde bir grip salgını, üç koşul oluştuğunda ortaya çıkıyor. Birincisi, yeni bir grip virüsü alttipinin oluşması. İkincisi, bu virüsün insanlara da bulaşması ve ciddi hastalıklara neden olması. Üçüncüsü de, virüsün insandan insana kolayca geçmesi. Kuş gribi virüsü için ilk iki koşul zaten oluşmuş durumda. Çünkü bu, insanlar için yeni bir virüs. Üstelik dünya genelinde 100'den fazla insanı, yarısından çoğunun ölümüne neden olarak etkiledi bile. Bu yüzden, virüsün insandan insana geçebilme özelliğini kazanmaması çok önemli.

Ülkemizde de kuş gribi virüsünden şu ana kadar 21 kişi etkilendi. Ne yazık ki bunların çoğu da çocuk. Virüslerin daha çok çocuklara bulaşmasının nedeni, çocukların kümes hayvanlarıyla ve dışkılarıyla daha fazla temas etmesi. Çünkü kuş gribinin görüldüğü bölgelerde pek çok evin bahçesinde kümes hayvanları besleniyor. Kümeslerin bakımı, yumurtaların toplanması gibi işler genelde çocuklara bırakılıyor. Ayrıca, çocukların oyun alanı olan bahçe ve sokaklarda, kümes hayvanları da serbestçe dolaşıyor.

Kuş gribiyle ilgili en önemli konunun, virüsün insandan insana geçebilme yeteneğini kazanmaması olduğundan söz etmiştik. Virüs, bunu iki durumda başarabilir. İlk durumda öncelikle bir insanın aynı anda hem insan hem de kuş gribine yakalanması gerekiyor. Bu durumda, bu iki grip virüsü arasında genetik materyal alışverişi olabilir. Sonuçta ortaya insandan insana geçebilecek ve çok tehlikeli olabilecek yeni bir virüs çıkabilir. İkinci durumsa, virüsün zamanla insan hücrelerine bağlanma yeteneğini geliştirilmesi. Çünkü her hastalanan insanla, virüsün insandan insana geçme yeteneğini artırma olasılığı artıyor. Virüsün zamanla değişebildiği zaten biliniyor. Örneğin, şimdilerde görülen kuş gribi virüsü, 1997'de görülene göre daha öldürücü ve daha uzun süre canlı kalmayı başarıyor.

Peki, virüs insandan insana geçebilme özelliğini kazanırsa ne olur? Dünya çapında hızla yayılarak milyonlarca insanın ölümüne neden olabilir. Çünkü biliyorsunuz grip çok kolayca başkalarına bulaşabilen bir hastalık. Üstelik bulaşıcılığı, hastalığın belirtileri görünmeden de başlayabiliyor. Henüz koruyucu

UNICEF'in hazırladığı "Kuş Gribinden Korunmak İçin 6 Adım" afişi

nitelikte bir aşısı olmadığından, bu hastalığı önlemek zor olabilir. Ancak çeşitli ülkelerde bu tür aşılar üzerinde çalışılıyor.

Kuş gribinin kesin tedavisi bulunmuyor. Ancak, etkili bazı ilaçlar var elbette. Bunlara, hastalığın belirtileri görüldükten sonra en geç 48 saat içinde başlanması gerekiyor. Hastalığın ilk belirtileri, ateş, öksürük, boğaz ağrısı, kas ağrısı ve solunum güçlüğü. Bazı kişilerde ileri aşamada zatürre, akciğer yetmezliği, böbrek yetmezliği, kan basıncında (tansiyon) düşme, kalp genişlemesi ve kalp ritminde bozukluklar görülebiliyor. Kanımızda bulunan beyaz kan hücrelerinin artması, kan şekerinin ve karaciğer enzimlerinin yükselmesi, kuş gribinden kuşkulandırılmasına yardımcı bulgulardan. Ancak, hasta hayvanlarla ve onların ürünleriyle ve dışkılarıyla temas etmediyseniz, ateş, öksürük, boğaz ağrısı gibi belirtilere mevsimsel grip gözüyle bakılıyor.

Meltem Yenal Coşkun

Kaynaklar:
http://www.who.int/csr/disease/avian_influenza/avian_faqs/en/index.html
http://www.who.int/csr/don/2004_01_15/en/
http://www.unicef.org/turkey/pc/_ec24.html